

Program for Byplanmødet 2018:
**Politisk lederskab
- fordi byplanlægning
også er politik**

Side 15

Landsbyudvalget:
**Send flere penge til
nedrivning og byfornyelse**

Side 12

**Hot og not i Gribskov
og på Bornholm**

Side 10

**Gladsaxe Kommune:
Lad borgerne bestemme**

Side 22

**Om at være menneske
i byen og det at bygge højt**

Side 26

**Byggeri med genanvendte
materialer**

Side 24

Hot, not og misundelig

Hot og Not er også på Bornholm og tager pulsen. Borgmester Winnie Grosbøll er ikke i tvivl: Det hotteste på øen lige nu er det nye besøgscenter på Hammershus – et byggeri, der skal spille op til Nordeuropas største borgruin. Og læs også om, hvad klippeøens borgmester er misundelig på.

Leder: Den nødvendige prioritering

Side 3

Nyt fra netværket

Side 4

Hot or not på Bornholm

Side 8

Hot or not i Gribskov

Side 10

Landsbyudvalget:

Der skal ryddes op og luges ud

Side 12

John Wagner: Kommunerne har nøglen til den levende landsby

Side 14

Stigende boligpriser kan være nøglen til ghettoproblematikken

Side 19

Laila Kildesgård: Der mangler en plan for landsbyerne

Side 20

Indhold

Lad borgerne bestemme: Syv tanker

Side 22

Byggeri med genanvendte materialer

Side 24

Om at være menneske i byen og det at bygge højt

Side 26

Helhedsplan for byggemodning

Side 28

Nye bestyrelsesmedlemmer

Side 30

Dansk Byplanlaboratoriums bestyrelse

Side 32

17 knaldgode anbefalinger

Landsbyudvalget har i starten af april afleveret anbefalinger til erhvervsminister Brian Mikkelsen, der giver dem rosende ord med på vejen: 17 knaldgode anbefalinger. Læs debatindlæg fra en række medlemmer af landsbyudvalget, der bl.a. peger på, at naturen og landskabet skal bruges aktivt, men også siger: Send flere penge!

” ... det er vores overbevisning, at vi kan få et rigtig godt resultat, hvis vi inviterer til bred debat om fremtidens hovedstad.

Leder

Den nødvendige prioritering

I maj måned nedsatte regeringen et Hovedstadsudvalg med deltagelse af hele 6 ministerier. Det er en rigtig god ide, som jeg kun kan støtte. Der er behov for at se tværgående på boligudvikling, infrastruktur, erhvervsudvikling og de grønne områder i regionen. Den planlagte revision af Fingerplanen passer som fod i hose til det arbejde.

I Byplanlaboratoriet er vi glade for, at der sker noget og vi vil meget gerne drøfte den fremtidige bystruktur. Hvor skal fremtidens knudepunkter være og hvordan sikrer vi bæredygtighed på lang sigt? Det er væsentlige spørgsmål og det er vores overbevisning, at vi kan få et rigtig godt resultat, hvis vi inviterer til bred debat om fremtidens hovedstad.

Samme dag som udvalget blev lanceret kom kritikken. Det er en værre slingrekurs, blev der sagt.

Først handler det udelukkende om yderområderne og så skal Hovedstadsområdet pludselig have opmærksomhed. Regeringens erklærede mål har siden valget været at skabe "Et Danmark i bedre balance". Men hvad betyder det egentlig?

Det er rigtigt, at der har været en fifte af enkeltstående initiativer så som nedsættelse af landsbyudvalget og hovedstadsudvalget og at vi savner det store billede i form af et samlet Danmarkskort eller i det mindste regionale udviklingsplaner. Det kunne forbedre kommunernes beslutningsgrundlag, når de f.eks. skal til at vurdere levedygtighed for deres landsbyer.

Jeg savner også et kvalificeret bud på fremtidens geografi, når politikerne begynder taler om en Kattegatbro, der skal forbinde de to største byområder i landet. Hvor vil det f.eks. efterlade

Fyn? Det er store investeringer, der er på spil og målene om bæredygtighed og energineutralitet peger i en anden retning. Hvordan hænger det hele mon sammen? Det kunne en landsplanredegørelse være med til at afdække.

I Grønland har man i 2016 udgivet en landsplanredegørelse med overskriften: Den nødvendige prioritering. Det er der også behov for i Danmark. Vi er et ganske lille land. Det burde være muligt at få det til at hænge sammen – både fysisk og mentalt. Da kommunalreformen blev gennemført i 2007 var meldingen, at amterne skulle nedlægges og at der skulle opstå stærkere kommuner og en stærkere stat på planområdet. Vi savner stadig at se det sidste.

Ellen Højgaard Jensen, Direktør for Dansk Byplanlaboratorium

BYPLAN NYT

Byplan Nyt 2/2018 (16. årgang)

Redaktion

Ellen Højgaard Jensen (ansv.)
Michael Nørgaard

Redaktionsadresse

Dansk Byplanlaboratorium
Rådhusstræde 6. 1. sal,
1466 København K
Tlf.: 33 13 72 81
Mail: mn@byplanlab.dk
www.byplanlab.dk

Annoncer

mn@byplanlab.dk,
bestilles senest
10. august 2018

Layout

Anders Tornberg

Forsidefoto

Rasmus Hjortshøj

Oplag

3600

Tryk

KLS PurePrint

ISSN

1602-9038

Signerede artikler står for forfatterens regning, usignerede for den ansvarshavende redaktørs regning.

Byplan Nyt 3/2018 udkommer i september 2018.

Nyt fra netværket

Boligidealer og bebyggelsesplaner

Byplanhistorisk Udvalgs seminar fredag d. 9. november 2018 i København sætter spotlight på de helt nære, dagligdags omgivelser for byens beboere: Boligen og den bebyggelse man bor i. Hvilke boligidealer og bebyggelsesplaner ligger bag nutidens nye større byggerier – og hvilke lå bag fortidens sammenlignelige byggerier. Seminarets afgørende spørgsmål er: Hvad kan vi lære af fortiden? Det er ind imellem Byplanhistorisk Udvalgs oplevelse, at de gode, og måske især de dårlige erfaringer, arkitekt- og planlæggerverden har gjort sig, ikke bruges i praksis. Det håber udvalget at kunne råde bod på med sine historiske seminarer og skrifter.

Find program og tilmelding på www.byplanlab.dk

Lysets Dag 2018

Kom til Lysets Dag den 12. september og få opdateret din viden om, hvad der rør sig på belysningsområdet lige nu. Dansk Center for Lys har inviteret en række eksperter fra ind- og udland, til at fortælle under titlen "Need to Know". På konferencen kan du bl.a. høre om de nye tiltag i bygningsreglementet 2018 og om den nye Europæiske dagslysningsstandard. Der vil også være indlæg om flicker og blænding og brugen af ny LED-teknologi i f.eks. mediearkitektur. Inspirationen fortsætter i pauserne, hvor deltagerne kan gå på opdagelse i udstillingen.

Læs mere på www.lysetsdag.dk

Ny udgave af Byplanhåndbogen

Planloven blev ændret i 2017 og der sker jævnligt ændringer inden for regler for fysisk planlægning. Det er afsættet for at revidere Byplanhåndbogen. I 1. udgave af Byplanhåndbogen var der forklaringer til omkring 1.100 ord og begreber, der bruges i byplanlægning. I den nye udgave er der ca. 1.300 opslagsord. Den nye udgave kan købes fra Byplanlaboratoriets forlag fra august måned og vil også kunne hentes i en pdf-udgave.

Læs mere på www.byplanlab.dk

By, brændeovne og helbred

Skorstensrøg fra brændeovne er til gene for naboer såvel i store byer som i mindre bysamfund og landsbyer. Fra år 2000 til 2013 er antallet af danskere, der føler sig generet af lugt fra brænderøg i kvarteret, steget fra 300.000 til over 500.000. Blandt de hårdest ramte dør mellem 500 og 1000 mennesker ca. ti år for tidligt på grund af de stoffer, naboens røgede luft udsætter dem for. I sin nye bog "Brænderøg og helbred – fra kilde til krop" sætter geografen Solveig Czeskleba-Dupont fokus på området.

Læs mere på www.cnas.dk

Liv på stationen!

DSB Ejendomme vil vi gerne i dialog med kommuner og lokale aktører, der har ideer til, at byens station igen kan blive et lokalt aktiv. Visionen er at skabe rammerne for et samarbejde, hvor kommunen enten lejer sig ind på stationen for at igangsætte egne projekter eller at man i et samarbejde finder lokale ildsjæle, som kan skabe liv på stationen.

Læs mere på www.dsbejendomme.dk

Udvalg sætter fokus på hovedstadsområdet

Regeringen nedsætter nu et ministerudvalg med seks ministre, der skal udarbejde et udspil, der skal styrke udviklingen af hovedstadsområdet frem mod 2030. Det færdige udspil forventes at kunne blive præsenteret senest primo 2019 og koncentrerer sig om fire fokusområder, Vækst og viden i hovedstadsområdet, Plads til flere borgere, Effektiv og smart mobilitet og et aktivt, attraktivt og grønt hovedstadsområde. Et centralt element i arbejdet vil være revisionen af Fingerplanen, hvor der er kommet op mod 150 konkrete ændringsforslag fra de 34 hovedstadskommuner, som bliver inddraget i arbejdet.

Læs mere på www.em.dk

Peter Duelund Mortensen: Hjem, bebyggelser, by

Peter Duelund Mortensen nye bog "Hjem - Bebyggelser - By - Bolig og velfærd i København" er ifølge præsentationen en kritisk analyse af det kommende boligbyggeri i metropolen, Københavns boliger af i morgen. Bogens temaer – hjem, bebyggelser, by – bliver udforsket af forfatteren i tre kapitler og sat i perspektiv i forhold til den hjemlige velfærdsdebat og byforskning, og den suppleres med eksempler fra internationale projekter.

Kan købes på [Arkitektens forlag](#)

100 klimaløsninger

100 af de bedste klimaløsninger fra 80 danske kommuner er repræsenteret i publikationen Klima100, der udkommer i dag. Klimaprojekterne fordeler sig på 12 kategorier, som blandt andet tæller Klimasikrede Byrum. Her kan eksempelvis læses om, hvordan Langeland Kommune eksporterer lokal grøn energi og hvordan Skanderborg Kommune har anlagt en permavej, der opsamler og opbevarer regnvand. I Klima100 bliver projekterne bl.a. beskrevet ud fra deres bidrag til FN's verdensmål.

Download på www.realdania.dk/klima100

Udvikling af Faaborgs havnearealer

Faaborg-Midtfyn Kommune vil skabe en ny plan for udviklingen af Faaborgs havnearealer. Planen skal sammen med masterplanen for bymidten vise vejen for, hvilken retning den historiske købstad skal gå for at fastholde sin position som attraktiv by på Sydfyn – blandt andet ved at skabe bedre forbindelse mellem bymidten og tidligere industriarealer på havnen. Realdania bidrager til planarbejdet.

Nyt fra netværket

Danske landskaber mellem fortid og fremtid

Udstillingen Danske landskaber mellem fortid og fremtid, der åbnede d. 31. maj, viser, hvordan vores beslutninger og handlinger påvirker landskabet – både før, nu og i fremtiden. Udstillingen er skabt i samarbejde mellem Øhavsmuseet Faaborg, Collective Impact og Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, KU. Den vises først i Faaborg og derefter rundt i landet i 2019-2020.

Læs mere på www.fremtidenslandskaber.dk

Svend Illeris: Fællesskab, forskning og landsplanlægning

Svend Illeris har skrevet bogen Fællesskab, forskning og landsplanlægning. Illeris arbejdede først i Landsplanudvalgets sekretariat under Boligministeriet og i Miljøministeriets Planstyrelse, senere i EF-kommissionens enhed for fremtidsstudier og vurderinger heraf. Professor i Geografi ved Roskilde Universitet 1989-2004 og ikke mindst han har været redaktør ved tidsskriftet Byplan 1967-83.

www.privatforlaget.dk

300 mio. til vandkulturhus på Papirøen

Københavns Kommune sendte i februar måned 2017 den internationale arkitektkonkurrence for Papirøens vand-kulturhus i udbud. Vinderen af arkitektkonkurrencen blev Kengo Kuma & Associates / Cornelius Vöge. Den samlede udvikling af Papirøen blev påbegyndt i starten af 2018 og ventes færdig i slutningen af 2021, hvor også byggeriet af det nye vandkulturhus forventes at være afsluttet. Nordea-fonden har besluttet at støtte projektet med 300 mio. kr., så finansieringen er på plads.

Læs mere på www.nordeafonden.dk

**UNGE?
BØRNEFAMILIER?
SINGLER?
SENIORER?**

Hvem skal I have flere af i jeres kommune - og hvordan kan I tiltrække dem?

I Kuben Management og Exometric er vi specialiserede i at give jer svar på spørgsmål som disse. Vi hjælper jer med at sætte retning og realisme på udviklingen, så jeres byer og boliger matcher efterspørgslen i markedet. Det kalder vi for markedsorienteret byudvikling.

Vil I høre mere? Så kontakt udviklingschef Anders Thanning på +45 2961 7521 eller anth@kubenman.dk

Find mere information på
www.kubenman.dk eller
www.exometric.com.

KUBEN NRG!
MANAGEMENT

EXOMETRIC NRG!

Winni Grosbøll

Borgmester (A) på Bornholm siden 2010

Født: 1976.

Hjemby: Født i Rønne på Bornholm, hvor hun også bor i dag med sine tre børn.

Uddannelse og civilt erhverv: Uddannet cand.mag. i historie og samfundsfag fra Københavns Universitet og har arbejdet som gymnasielærer på Bornholms Gymnasium.

Hot Hot or not på Bornholm

Hammershus Besøgscenter

Det hotteste på øen lige nu er det nye besøgscenter på Hammershus – et byggeri, der skal spille op til Nord-europas største borgruin. Det er jo en svær opgave at bygge i sådan et landskab med de meget stejle skrænter og klippeformationerne. Men det har arkitekterne løst ved at lave et utroligt underspillet byggeri, der lægger sig som en kile ned i klippen. Det er utroligt smukt og giver en hel anden oplevelse af Hammershus for de mange gæster, der kommer hvert år. Og det viser, hvad rigtigt god arkitektur kan, når den virkelig kan noget.

Udvidelsen af Rønne Havn

Hvis konsulentfirmaet McKinsey var kommet forbi for fem år siden, ville de have lukket øen. For der var vi på bunden af en krise. Nu har vi formået at vende tingene, og det blomstrer herovre. Vi er blandt andet ved at udvide Rønne Havn. Det er et byggeprojekt, der skal fremtidssikre øens olieforsyning, varmforsyning, godsmængder og alle de ting, som vi jo er dybt afhængige af, når vi bor herude midt i Østersøen. Havneudvidelsen skal også tiltrække nye forretningsområder – offshore og krydstogtsmarkedet. Vi ligger jo lige i smørhullet midt i Østersøen og på ruten op til Sankt Petersborg og Tallinn.

Sommerstemning på Gæstgivergården

Gæstgivergården oppe i Allinge er et godt billede på hele den bølge, Bornholm rider på i øjeblikket. Vi har formået at rykke øen i folks bevidsthed og flytte den op i en højere klasse. Gæsten, som den bare kaldes, er et sted, der samler folk, og hvor danske musiknavne står i kø for at få lov at spille. Hele sommeren er det stedet, hvor folk hænger ud; hvor man kan sidde og drikke kold hvidvin og høre Lukas Graham. Kunstnerne bor der tit også og går lige med op på scenen, når der er koncert. Det er meget uprætenttøst og uformelt det hele og beskriver meget godt stemningen på Bornholm om sommeren.

Bare det var mig ...

Universitet og ungdomsliv på Gotland

Gotland er en ø, der er geografisk lidt større end Bornholm – ellers er vores parametre ret ens. Men de har et universitet, og det er jeg drønmisundelig på dem over. Jeg kan se det, når jeg går i Visby, som jo er en provinsby, som Rønne er det på Bornholm, men det er bare et helt andet bybillede. Det er unge mennesker; det er liv og glade dage. 70 % af mine unge rejser, når de bliver 18-19 år. Jeg tror, det betyder rigtigt meget, at man har en videregående uddannelse, fordi man så har en hel befolkning og ikke en befolkning, der mangler en ungdomsårgang. Det betyder meget for bylivet, for stemningen på øen, for idérigdommen.

Af journalist Emilie Koefoed
Fotos: Bornholms Regionskommune

Not

Store Torv i Rønne

Torvet i Rønne er vindomsust og fuldt af larm og biler og tunge busser, der kører indover hvert kvarter. Vi skal have lavet det om, så det er hyggeligere og indbyder til, at man sætter sig ned i solen og snakker sammen. Indtil nu har vi ikke formået at gøre noget ved det, og jeg tror, det har spillet ind, at det er øens største by. Der er også på sådan en ø en slags hovedstadsbashing, og politisk har man ikke haft mod til at bruge penge i Rønne. En anden årsag er, at det er et torv med mange forretninger, og der er ikke enighed om, hvordan det påvirker handelslivet at fjerne bilerne.

Klondike ved havnefronten

Den nordlige del af havnefronten er der, hvor færgerne lægger til, og det første, alle vores gæster ser, når de kommer til øen. Og det ligner simpelthen Klondike. Det er én stor rodebutik med gamle busanlæg, remisebygninger, tankstationer og et gammelt rensningsanlæg. Det er ikke særligt kønt, og det er rigtigt ærgerligt. Vi i gang med at rydde op, åbne op til havet, lave åndehuller og at se på, hvordan kan vi lave nogle kiler ind, så du faktisk kan se havet fra byen og får en fornemmelse af det privilegie, det er at bo tæt op ad havet.

Tomme havneanlæg

For 20 år siden var vi kongen af Østersøen og centrum for fiskeriet. Øen er spækket med kommunale havne, som i min barndom var fyldt af fiskefartøjer. I dag er fiskeriet jo helt væk fra øen, og det vil sige, at vi har rigtigt mange tomme havneanlæg. For bornholmere, der er vokset op på en ø, der har levet af fiskeriet, så tror jeg, det er melankolsk at se på tomme havne. Så vi prøver at finde ud af, hvordan vi skal skabe nyt liv i dem med havnebade og saunaer og lystsejlere. Vi skal gøre havnen til centrum for byerne, selvom der ikke længere ligger fiskekuttere.

Anders Gerner Frost

Borgmester (Nyt Gribskov) i Gribskov siden 2018

Født: 1976.

Hjemby: Født på Frederiksberg og bor i dag i Tisvildeleje i Gribskov med sin kone og fire børn.

Uddannelse og civilt erhverv: HF-uddannet ejendomsmægler, medindehaver af Danbolig og medvirkende i tv-programmet „Hammerslag“ på DR

Hot Hot or not i Gribskov

Nationalpark Kongernes Nordsjælland

Dronning Margrethe åbner 29. maj vores nye nationalpark Kongernes Nordsjælland. Den er en naturperle at besøge. Nationalparken er Danmarks næststørste – efter Vadehavet – og rummer 1.000 års nordsjællandsk kulturhistorie på 263 kvadratkilometer. I parken ligger blandt andet Gribskov, som er én af landets ældste skove, og som har den største bestand af dådyr. Parken rummer desuden Danmarks to største søer: Esrum Sø og Arresø. Hovedporten til parken findes i hjertet af Gribskov: Esrum Kloster og Mølle-gård.

Musik i Lejet

Musikfestivalen finder sted i juli og foregår i min hjemby, Tisvildeleje. Det er så fantastisk smukt, fordi scenen ligger direkte på stranden. Festivalen rummer rigtig meget af Gribskov Kommunes DNA: Den blev startet i 2009 af to venner fra byen og er vokset og vokset siden. Festivalen bygger på hele lokalsamfundets velvilje og på tusindvis af frivillige timers slid og arbejde undervejs. Det er en festival, som vores lokalsamfund og kommune selv tager del i, og som samtidig rækker ud over kommunegrænsen og lokker Københavns mest hippe klientel til byen.

Pilgrimsruten Tisvildevejen

Vores Pilgrimsrute er relativt ny og er et eksempel på enestående lokalt initiativ. Pilgrimsruten er 100 km lang, går fra Esrum til Tisvilde og slynger sig mellem Gribskovs mange små, idylliske byer, hvor de vandrende overnatter lokalt, spiser lokale fødevarer og kommer bag kulisserne i lokalsamfundene. Det er en unik vandreoplevelse, som i år blev udsolgt på to dage. Ruten er selvfinansierende og rækker armene åbent ud til vores lokale gårde, handlende og andre ildsjæle, som kan koble sig på med aktiviteter eller andre muligheder for de vandrede. Ruten kan man vandre, som man har lyst, eller man kan tage på de mere 'eksklusive' ture med guide.

Bare det var mig ...

Fredensborg Slot

Jeg ville rigtig gerne have Fredensborg Slot, som sådan set godt kunne ligge på den anden side af Esrum Sø i Gribskov Kommune. Slottet er vel Danmarks smukkeste slot, og haven, som er åbent for offentligheden, er et dejligt sted.

Af journalist Emilie Koefoed

Fotos: Gribskov Kommune

Not

Kø på landevejen

Rigtig mange borgere i Gribskov pendler, og mange kører til København for at arbejde. Desværre er det kø-kørsel i sneglefart lige fra klokken 6-7 om morgenen og ind mod København – og det samme, når arbejdsdagen slutter, og folk skal hjem igen. Staten har i mange år forsømt at udbygge vejen nordpå, således at motorvejen i dag stopper ved Allerød – og resten af vejen nordpå er det landevej. Nu har vi langt om længe fået staten til at afsætte penge til en såkaldt VVM-undersøgelse, som jeg håber er første skridt mod en motorvej eller i det mindste en udbygget vej op til Gribskov. Imens må vi sukke dybt, når vi spilder tiden med at holde i kø.

Kystbeskyttelse overladt til borgerne

Det er absolut NOT, at staten bare overlader kystbeskyttelsen på den nordsjællandske kyst til borgerne. Vi har alle gavn af, at vores kyst med nogle af Danmarks bedste bade-strande bliver bevaret. Med stadig kraftigere storme og et uforudsigeligt klima på grund af den globale opvarmning er det utaknemmeligt, at staten vender ryggen til og overlader det til kommune og grundejere at betale den store regning. Egentlig lovede finansminister Kristian Jensen at bidrage til at betale for kystbeskyttelsen, da han besøgte os, men det løfte lader regeringen desværre til at have glemt igen.

Grusgrav i naturperle

Region Hovedstaden vil rigtig gerne have lov at anlægge en støvende, støvende grusgrav direkte op ad ét af de flotteste naturområder, som jeg personligt kender: Det historiske, bakkede lynglandskab ved Tegners Museum. Regionen har behov for grus til byggeriet, og det indebærer en mulig grusgrav lige ved denne naturperle. Integreret i naturen er i dag en skulpturpark og museet med skulptøren Rudolph Tegnerværker. Det er et enestående sted, hvad enten man elsker kunst, natur eller bare en fantastisk familieudeflugt. Knap så herligt med lyden af gravemaskiner i ørerne og støv i øjnene. Jeg gør, hvad jeg kan, for at ændre regionens planer!

Landsbyudvalget:

Der skal ryddes op og luges ud

Kommunerne skal arbejde aktivt med landskabet og adgangen til naturen, når de planlægger for fremtidens landsbyer. Og så er der behov for at afsætte langt flere midler til nedrivning og byfornyelse.

Af direktør Ellen Højgaard Jensen, Dansk Byplanlaboratorium og medlem af Udvalget for bæredygtige landsbyer

Omdannelsen af Danmarks landsbyer er en af de største planlægningsopgaver, der ligger foran os. Derfor er det positivt, at vi i Landsbyudvalget står samlet bag anbefalingerne. Jeg vil fremhæve de tre første anbefalinger, nemlig at kommunerne skal planlægge strategisk for udviklingen af landdistrikterne, at de skal vurdere de enkelte landsbyers potentiale og at de skal overveje om der er landsbyer, der står overfor en nødvendig transformation.

Bedre levevilkår og investeringssikkerhed

Urbaniseringen betyder, at nogle landsbyer forfalder, mens andre er selv bærende og levedygtige. Vi har set mange eksempler på landsbyer, der klarer sig godt, men vi har også

set landsbyer, der reelt er faldet ud af markedet. De skal have en hjælpende hånd fra staten, så der kan blive ryddet op og revet ned. Og nogle landsbyer skal omdannes til natur eller landbrugsareal. Oprydningen og omdannelsen skal naturligvis foregå i dialog og samarbejde med de berørte borgere og vil strække sig over årtier. Det er en svær øvelse, men den er helt nødvendig for at få genskabt et sundt ejendomsmarked. I udvalget har vi derfor peget på, at der er behov for at afsætte langt flere midler til nedrivning og byfornyelse. Det var ikke en del af kommissoriet, men det er nødvendigt.

Skab adgang til landskabet

Et aspekt, der også er værd at fremhæve er adgangen til natur- og land-

skabsværdier. De rekreative muligheder er helt afgørende for, om folk vil bosætte sig i landsbyerne. Landbrugets udvikling medfører stadig større bedrifter og det kan blive stadig sværere for landsbyboerne at gå en tur med hunden i aftensolen.

Nogle er plaget af lugtgener og tung trafik fra landbruget og andre erhverv. Og mange steder tør forældre ikke sende deres børn til skole på cykel, fordi de skal færdes på meget farlige landeveje.

Det kan synes som luksusproblemer, men det er faktisk helt centralt, hvis vi skal tale levedygtige landsbyer i 2030. Derfor er det uhyre vigtigt, at kommunerne arbejder aktivt med landskabet og adgangen til naturen, når de planlægger for fremtidens landsbyer.

Medlemmer af Udvalget for levedygtige landsbyer

Jens Kr. A. Møller, adm. direktør, DLR Kredit A/S (udvalgsformand)
 Steffen Damsgaard, formand, Landdistrikternes Fællesråd
 Susanne Hovmand-Simonsen, tidl. godsejer, Knuthenlund Gods
 Ellen Højgaard Jensen, direktør, Dansk Byplanlaboratorium
 Bent Jensen, CEO & Ejer, LINAK
 Laila Kildesgaard, direktør, KL
 Søren Møller, Landsformand, DGI
 John Wagner, adm. direktør, De Samvirkende Købmænd
 Dorte Winther, formand, Sammenslutningen af Danske Småøer
 Thorkild Ærø, direktør, prodekan, Statens Byggeforskningsinstitut,
 Aalborg Universitet

17 knaldgode anbefalinger

Rapporten fra "Udvalget for levedygtige landsbyer" har fået en positiv modtagelse fra flere sider.

Erhvervsminister Brian Mikkelsen, der har nedsat Landbyudvalget og bestilt rapporten Landsbyerne – nu og i fremtiden, var uforbeholden i sin modtagelse af anbefalingerne.

- Jeg synes, det er 17 knaldgode anbefalinger! De vil sikre, at landsbyerne vil få det endnu bedre, lød meldingen fra Brian Mikkelsen ved overrækkelsen af udvalgte rapport.

Lollands borgmester, socialdemokraten Holger Schou Rasmussen, der i høj grad har problematikkerne tæt på, melder klart ud om udvalgets anbefalinger.

- Det ser godt ud. Udvalget har levet op til forventningerne og har løst deres vigtige opgave – at sikre, at landsbyerne lever og har det godt, lyder vurderingen i et indlæg på Altinget. Holger Schou Rasmussen fremhæver særligt anbefalingerne om at styrke den kollektive trafik og mobil- og bredbåndsdækningen, og støtter også forslagene om at øge puljen til nedrivninger og udvide BoligJobordningen til også at gælde for nedrivning i landzone.

– MN

Udvalget for levedygtige landsbyer

I 2017 nedsatte regeringen Udvalget for levedygtige landsbyer, der fik til opgave at se på de udfordringer og muligheder, der gør sig gældende i landsbyer og belyse, hvad der karakteriserer landsbyer, som har vist sig levedygtige. Opgaven var at komme med række anbefalinger til, hvordan flere landsbyer kan være levedygtige. I starten af april aflagde udvalget rapport til erhvervsminister Brian Mikkelsen. Med rapporten Landsbyerne – nu og i fremtiden, kommer udvalget med 17 konkrete anbefalinger til regeringen. De 17 anbefalinger spænder vidt, fra kollektiv trafik til digital infrastruktur og øget fokus på nedrivning og istandsættelse af boliger:

1. Strategisk planlægning af kommunens landområder og landsbyer
2. Vurdering af de enkelte landsbyer og landområder med henblik på at sikre en differentieret og målrettet udvikling
3. Særlig indsats i udpegede rekonstruktionsområder
4. Styrket indsats til nedrivning og istandsættelse af boligmassen
5. BoligJobordningen udvides til at omfatte nedrivning i landzone
6. Nye finansieringsformer til at tilpasse bygningsmassen
7. Mulighed for at omplacere boliger i det åbne land
8. Et tilpasset og mere varieret boligudbud
9. Øget tilgængelighed til landskab og natur
10. En mere langsigtet planlægning af de nære offentlige servicetilbud
11. Nye kollektive trafikløsninger
12. Samlokalisering af faciliteter og aktiviteter
13. Bedre digital infrastruktur
14. Erhvervsudvikling med fokus på stedbundne potentialer
15. Bedre tilgængelighed til arbejdsmarkedet
16. Tættere dialog og samarbejde mellem kommune og lokalsamfund
17. Mere fokus på faciliteter og aktiviteter, der samler landbysamfundene.

Kommunerne har nøglen til den levende landsby

Invester mere i at gøre landsbyerne attraktive og giv kommunerne pligt til at lave strategisk planlægning for landsbyerne.

Af adm. direktør John Wagner, De Samvirkende Købmænd, medlem af erhvervsministerens Udvalg for levedygtige landsbyer

De fleste "storby-borgmestre" har efter kommunalreformen stort set brugt alle kræfter på at konkurrere med hinanden om storby-profilering og mod hovedstaden på bekostning af udviklingen i kommunernes små samfund.

Det står i skarp kontrast til, at hver tredje dansker gerne vil bo på landet, men det er kun hver femte, der gør det. Selv om mange kunne tænke sig at bo på landet, så betyder kommunernes kamp mod hinanden, at landsbyerne står som tabere til de større byer i konkurrencen om bosætning. Derfor er det positivt, at Udvalget for levedygtige landsbyer, der blev nedsat af erhvervsminister Brian Mikkelsen i fjor, i dette forår har fremsat forslag om, at kommunerne i fremtiden skal foretage en vurdering af de enkelte landsbyers tilstand, udfordringer og muligheder som element i en strategisk planlægning for kommunens landområder og landsbyer. Jeg håber, at et folketingsflertal følger anbefalingen. Jo før, desto bedre.

Det vil forhåbentlig åbne øjnene hos flere byrådsmedlemmer for, at de ikke bare har et ansvar for kommunens største by, men måske i endnu højere grad for de mindre samfunds

udvikling. Den kommunale planlægning af f.eks. detailhandel har afgørende betydning for landsbyers overlevelse. Storbyerne skal nok klare sig. Nogle bedre end andre. Men mange landsbyer og sågar mellemstore provinsbyer risikerer at uddø, hvis deres problemer med affolkning, skolelukninger, butiksdød osv. ikke tages mere alvorligt.

Investering i landsbyerne

Vi har igennem de seneste 50 år brugt rigtig mange penge på at gøre de større byer meget bedre at leve i. Op mod 80 milliarder er der brugt på byfornyelse i de større byer, hvor meget er nedrevet, og resten er renoveret og ført op til moderne standard. Samtidig er mange flere milliarder investeret i uddannelse, kulturudbud og infrastruktur primært i de større byer.

Derfor giver det god mening at investere lidt mere i at gøre landsbyerne attraktive igen. Udvalget for levedygtige landsbyer foreslår, at staten afsætter minimum 330 mio. kr. om året de næste ti år til oprydning og fornyelse i landsbyerne. Vi har i udvalget det seneste år under

John Wagner,
adm. direktør
De Samvirkende Købmænd

udarbejdelsen af rapporten besøgt en række landsbyer over hele landet og dér talt med borgmestre, borgergrupper m.m.

Pas på de små butikker

Vi besøgte bl.a. Ebberup på Sydfyn, hvor Spar-købmanden er omdrejningspunkt for rigtig mange af byens aktiviteter og servicerer et stort opland. Men ægteparret, som driver butikken, er nu truet af et byrådsflertal, som vil tillade byggeri af en stor discountbutik uden for Assens netop på vejen til Ebberup.

Hvis byrådet vil det bedste for både Assens bymidte og for Ebberup og omegn, så siger man selvfølgelig nej til den eksterne placering af en Netto. Eksemplet viser, at detailhandelsplanlægningen har en helt afgørende betydning for de små samfunds udvikling. Derfor bør kommunerne forpligtes til en strategisk planlægning for landsbyerne. For det er og bliver kommunerne, som har nøglen til de levende landsbyer – og dermed også bærer et centralt ansvar for affolkning eller tilflytning. Der er trods alt grænser for udflytning af statslige arbejdspladser...

PROGRAM

BYPLANMØDET
2018

POLITISK LEDERSKAB

– FORDI BYPLANLÆGNING OGSÅ ER POLITIK

**BYPLANMØDE I HJØRRING
4.-5. OKTOBER 2018**

dansk byplan
laboratorium

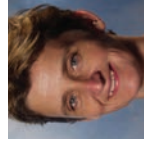
SVINEHELD & POLITISK LEDERSKAB

Ved et svineheld brændte Vrås gamle hal uden at nogen kom til skade – og for forsikringssummen blev der optøret et nyt idrætscenter, der er blevet en dynamo for byen. Senest har Hjørring Byråd besluttet at investere 180 mio. kr. i en ny folkeskole i stationsbyen, der ligger i pendlingsafstand til Aalborg og oplever tilflytning.

VEJEN TIL LØKKEN

“Vi er blevet færre, så derfor rykker vi sammen,” lyder mantraet i Hjørring Kommune, der arbejder sammen med borgerne om at skrumpe vejkanter langs Løkkensvej.

”

Både politikere og borgere er vindere i det nye medspilsdemokrati

Professor Eva Sørensen, RUC

VÆKSTAKSEN & +BUSSEN

Aalborg Kommunes vækstakse og dens nye nervebane +bussen, byens fremtidige kollektive infrastruktur. To bystrategiske udviklingsprojekter, der styrker hinanden.

65.000

indbyggere er der godt og vel i Hjørring Kommune i 2018. Der har været et lille fald i indbyggertallet fra 2015-2018, og prognoser spår, at kommunen frem mod 2040 vil miste 10-15 % af sine indbyggere.

Investering og tilpasning

– er de to nøgleord i Hjørring Kommunes *Plus15-strategi*, som i 2016 tog Byplanprisen. Indbyggertallet vil falde, så kommunen er nødt til at nedskalere den kommunale service og bygningsmassen i landsbyerne. I Hjørring og de andre byer, der har tilflytning, investerer man.

DET KAN DU OPLEVE PÅ BYPLAN MØDE 2018

FOR STOR TIL SIG SELV

Hirtshals indbyggertal toppede i 1990'erne med over 7000 indbyggere. I dag er det tal nu nede på 5800. Men samtidig er Hirtshals Hjørring Kommunes havneby og er som knudepunkt for logistik, transport- og erhverv i en rivende udvikling – med en 50% stigning i skibsanløb indenfor en årrække.

LOKAL FOLKEAFSTEMNING?

” Nej, for så havde vi aldrig fået teateret

svarede borgmester Arne Boelt (S) da DR spurgte ham om han ville have sendt ideen om et nyt Vendsyssel Teater til lokal folkeafstemning.

De tider er forbi, hvor arkitekterne egenrådigt slog de store streger, når et nyt område skulle udvikles.

Arkitekt og partner Søren Leith, Sleth A/S

Det ny **Vendsyssel Teater** i Hjørring er det første nybyggede egnsteater i 100 år. Det åbnede i januar 2017 og har kostet 180 mio. kr. at opføre.

180 mio. kr. har Hjørring Kommune besluttet at spendere på en ny skole i Vrå, der forener idrætscenter, skole og børnehave i samme hus. En massiv investering for en kommune, hvis samlede årlige anlægsramme på tværs af alle kommunens politikområder er på ca. 100 mio. kr. mens kommunens samlede indtægter i 2018 er på 4.2 mia. kr.

Med **1,5 million** turismeovernatninger om året er Hjørring Kommune med i top 5 i Danmark.

Hvert år tilføres ca. **500.000** kubikmeter sand til kysterne i Hjørring Kommune ved naturens kraft, men der forsvinder ca. **900.000** kubikmeter

Møde med muligheder

Vil du ha en artikel eller annonce i Byplan Nyt 3? Ønsker du at annoncere eller sponsorere artikler i det temanummer af Byplannyt, der udkommer op til Byplanmødet? Så kontakt Michael Nørgaard på mn@byplanlab.dk

Vil du ha et cafébord på Byplanmødet? Ønsker du at dele viden, ideer eller leverancer? Så kontakt os på db@byplanlab.dk

Byplanmødet finder sted i *Hallen Park Vendia*, Thomas Morildsvej 11, 9800 Hjørring. Der vil være busser til hallen fra Aalborg Lufthavn og Hjørring Banegård.

TILMELD DIG PÅ BYPLANLAB.DK

Find hele byplanmødeprogrammet på byplanlab.dk. Her finder du også link til der, hvor du kan bestille hotelværelse.

Tilmeldingsfrist 15. august.

**BYPLANMØDE I HJØRRING
4.-5. OKTOBER 2018**

*Se det samlede
program og
tilmeld dig på
byplanlab.dk*

Denne flyer er tilrettelagt og udsendt af Dansk Byplanlaboratorium, maj 2018

LAYOUT: Karen Christensen Design

TRYK: KLS PurePrint A/S

FOTOS ER VENLIGST STILLET TIL RÅDIGEH AF: Hjørring Kommune og Claus Bjørn Larsen (foto af Vendsyssel Teater).

PROGRAM

Ret til ændringer forbeholdes

TORS DAG DEN 4. OKTOBER

9.00-10.00

Ankomst, kaffe og netværk i Vendiahallen

10.00

Velkommen til Byplanmødet i Hjørring

Bestyrelsesformand Jes Møller, Dansk Byplanlaboratorium, borgmester Arne Boelt(S), Hjørring Kommune og moderator Mette Walsted Vestergaard.

Politisk lederskab i byudviklingen

Byudvikling og politisk prioritering rækker længere end en valgperiode. Hvad er de langsigtede mål, hvor er de svære valg – og hvilke politikerroller er der behov for? Carsten Koch har som tidligere minister en gedigen politisk erfaring og er i dag bestyrelsesformand i tre store byudviklingsprojekter. Hør hans bud på robust planlægning.

Bestyrelsesformand Carsten Koch, By & Havn I/S, NærHeden P/S og Kanalbyen i Fredericia P/S

10.50

Pause

11.15

Se fremtiden i øjnene

Byplanlægning kræver is i maven, visionære politikere og modige valg. Og det kræver viden om de store forandringer, der venter forude. Hvordan stiller vi de rigtige spørgsmål? Aktuelle eksempler, dilemmaer og centrale problemstillinger set fra praksis.

Arkitekt og partner Søren Leth, Sleth A/S

Fra modspil til medspil

Hvordan kan traditionelle borgermøder og lokalplanhøringer ændres og udvikles så vi får skabt et aktivt samspil om byudviklingen? Og hvilke roller kan politikerne indtage i en succesfuld strategi?

Professor Eva Sørensen, RUC

11.55

Hvad brænder borgmestrene for?

Hør tre borgmestre tale ud om deres drømme og håb for fremtidens planlægning. Hvordan ser de deres egen rolle og hvordan ønsker de at arbejde sammen med embedsværket og civilsamfundet mod fælles mål?

Borgmester Sofie Valbjørn (ALT), Fanø Kommune, borgmester Erik Buhl Nielsen(V), Varde Kommune og borgmester Arne Boelt (S), Hjørring Kommune.

12.30

Frokost

13.30-15.30

12 sessioner – om politisk lederskab og civilsamfundets virkekraft, byudvikling og bykvalitet, på tværs af kommunegrænser, FN's verdensmål, udvikling og afvikling i Hjørring og Thüringen blandt andet.

18.30 -00.30

Aftenarrangement

I Vendiahallen – Byplanprisoverrækkelse, middag, underholdning og musik.

FREDAG DEN 5. OKTOBER

9.00

Byens nye dagligstue

Opførelsen af Vendsyssel Teater er en markant satsning. Nu kan du se det med egne øjne og møde politikerne, der tog beslutningen og nogen af dem, der befolker huset i det daglige.

10.00

15 udflugter til Hjørring, Aalborg, Brønderslev, Frederikshavn og Jammerbugt

15.00

Byplanmødets afslutning Vendsyssel Teater

15.30

Tak for i år!

POLITISK LEDERSKAB

- FORDI BYPLANLÆGNING OGSÅ ER POLITIK

2018 markerer starten på en ny planperiode med nye strategier og kommuneplaner. På Byplanmødet diskuterer vi de cases, hvor strategisk planlægning og politisk lederskab giver en overbevisende effekt: I alliancer mellem visionære byråd, toneangivende aktører i civilsamfundet, dygtige kommunale forvaltninger og de virksomheder, der er med til at realisere kommunernes planlægning.

Husk at byudvikling er for vigtig til at overlade til byplanlæggerne.

På byplanmødet får du:

- præsenteret de store udfordringer på planområdet.
- inspiration til politisk lederskab fra cases, der bliver præsenteret af dem, der var med.
- input til nye politiker- og embedsmandsroller på planfeltet.

Se det samlede program på byplanlab.dk

Pladserne bliver fordelt efter først-til-mølle-princippet.

Husk tilmelding senest 15. august

De bat

Stigende boligpriser kan være nøglen til ghettoproblematikken

Igennem de seneste år har vi været vidne til voldsomt stigende boligpriser i de større danske byer. Samtidigt har flygtningekrisen og de tiltagende problemer med kriminalitet i de såkaldte ghettoområder været under skarp kritik fra flere regeringspartier, hvilket er resulteret i det nye ghettoudspil. Men kunne det tænkes, at disse sideløbende tendenser kan være hinandens løsning?

Af Marc Jay og Julie Schmidt-Nielsen, ejere af og partnere hos WE Architecture.

Regeringens 22 initiativer er en blanding af fysiske og sociale tiltag, hvor der uddeles både pisk og gulerod. Går man dem efter i sømmene, er det dog tydeligt, at regeringen svinger pisken langt mere end de uddeler gulerødder, da hovedparten af initiativerne handler om hårdere straffe, differentiering og tvang. Men hvorfor behøver vi at gribe til så hårde metoder? I udspillet vil regeringen fx muliggøre at tvinge de mest udsatte beboere til at flytte eller nægte dem at blive anvist til ghettoerne.

Men risikerer vi så ikke bare at problemerne flyttes? Og hvor skal de udsatte borgere anvises til i de større byer, hvor boligmarkedet er presset helt i vejret? Med den tone, der slås an af politikere som Inger Støjberg og med udemokratiske tiltag, som fx lavere ydelse til en særlig gruppe borgere, tvungen daginstitution på baggrund af dit postnummer og sprogprøver af kun 6årige børn, risikerer vi, at stigmatisere en allerede udsat gruppe af borgere.

Nye fysiske rammer

I stedet kan vi gøre meget ved at opgradere og fortætte boligom-

råderne, forudsat, at de samtidigt suppleres af sociale tiltag. Her skal regeringen have ros for at stille krav om, at boligselskaberne skal have en udviklingsplan for hver af ghettoerne og i den sammenhæng nævne Brabrand Boligforening som godt eksempel for deres arbejde med Gellerup. I kvartersplanen for fx Dorstvej-kvarteret er der gjort op med modernismens strukturplan, monofunktionaliteten og ingenmandsland, og i stedet er der skabt en fortættet bydel, bestående af både almene og private boliger med sammenhæn-

gende vej- og stisystemer, variation i typologi og materialer samt oplyste, programmerede og definerede uderum.

Hvis de fysiske tiltag gribes rigtigt an og udvikles i tæt samarbejde med forskellige rådgivere, private investorer og beboere og samtidigt suppleres af sociale indsatser, kan det pressede boligmarked i de danske storbyer evt. være netop dét, der motiverer en voksende del af middelklassen til at flytte ud i de udsatte boligområder og på sigt skabe en vedvarende forandring af ghettoerne.

Der mangler en plan for landsbyerne

Ghettoerne har en plan, men der mangler en plan for landsbyerne. Landbyudvalget har lavet forslaget, så send flere penge.

Af direktør Laila Kildesgaard, KL

Når vi taler om ghettoer, henviser vi oftest til almene boligbyggerier i byerne. Men der bør være en reel frygt for, at ghettoområder kan opstå i mange landsbyer rundt om i landet. Tal for aldersgennemsnit, uddannelse og indkomst er tydelige indikatorer, som får alarmklokkerne til at ringe. Den 9. april 2018 afleverede Udvalget for levedygtige landsbyer sine anbefalinger til erhvervsministeren. Med den rapport i hånden burde regeringen udarbejde den næste ghettoplan med en målsætning om, at der ikke skal være faldefærdige tomme huse og spøgelsesagtige landsbyer i Danmark i år 2030. For rapporten viser, at der er steder i Danmark, som er i risiko for at blive koblet af.

Send flere penge

Rapporten gør det muligt at sætte sig ned og analysere en landsby og se, hvorvidt den er på vej imod en tilstand, der kalder på en rekonstruktion: Hvor stor en andel af husene er tomme det meste af året? Hvordan er det gået med prisudviklingen på ejendommene i landsbyen og liggetiden hos ejendomsmægleren? Hvordan ser befolkningsudviklingen og aldersfordelingen ud. Er ildsjælene væk? Er

der ingen fælles facebookgruppe, der skaber gejst og sammenhængskraft? Måske er taget fløjet af den bygning, der engang udgjorde det fysiske samlingssted; stoppestedet, kroen eller fodboldbanen. Så er det på tide, at kommune og stat træder til med en plan sammen med de tilbageværende beboere og lodsejere.

Udvalget har foreslået, at der afsættes flere midler i en pulje til landsbyfornyelsen, så der frem til 2030 årligt er 330 mio. kr. Pengene bør gå til opkøb, nedrivning af huse og medfinansiering af initiativer, der inddrager jordkøb og salg. Det skal ske i samarbejde mellem kommunen og de lodsejere, der på sigt vil få glæde af, at ejendomsværdierne ikke styrtdykker.

Mellem gode viljer og handling

I KL kan vi se, at forslaget fra landsbyudvalget vil spille godt sammen med en række af de initiativer, som er undervejs i Miljø- og Fødevareministeriets regi med støtte fra EU. Etablering af store vådområder og initiativer om skovrejsning er oplagte at kombinere med en rekonstruktion af en landsby. Måske nedlæggelse af en landsby. Et andet initiativ som Klyngelandsbyer i regi af Realdania

Laila Kildesgaard,
direktør, KL

og DGI arbejder også med begrebet jordfordeling og vil spille godt sammen med udvalgets forslag. Risikoen for, at der slet ikke sker noget, ligger imidlertid i, at de gode viljer hver for sig ikke er nok. Sdr. Rubjerg langs Løkkenvej i Nordjylland er et godt eksempel på en vejkantsby, hvor der er lavet en udviklingsplan. Men det er svært at aftale jordfordeling og få vendt byen væk fra vejen og få udviklet byggegrunde med attraktive placeringer og finansiere boligbyggeri, der passer til vor tids familiemønstre. Det er grundejerne, der har ansvaret for parcellerne, men vi undgår ikke et engagement fra det offentlige på niveau med ghettoplanen, hvis det skal lykkes at undgå forslumring visse steder på landet.

DANSKE PARKDAGE 2018

HØJE-TAASTRUP

5.-6.-7. SEPTEMBER

MELLEM BY OG LAND FREMtidENS GRØNNE FORSTAD

Flere mennesker vil i de kommende år flytte til de større byer. Udviklingen giver også forstæder og byer i oplandet nye muligheder for at forny sig. Byudvikling, byfornyelse og klimatilpasning er nogle af de værktøjer, der kan skabe værdi.

Bomønstre, indkøbsvaner og mobilitet ændrer sig lynhurtigt. Samtidigt tyder alt på, at efterspørgsel på rekreative muligheder, friluftsliv og adgang til natur vil stige og få stor betydning for bosætning og sociale fællesskaber.

- Hvordan kan vi som grønne fagfolk gribe udviklingen og bidrage til at forny og udvikle både store og små byer, så de bliver eftertragtede at bo og leve i?
- Hvordan kan vi understøtte arbejdet med klimatilpasning?
- Og hvordan med driften, der stadig ofte bliver glemt i både store og små projekter; både når det handler om klimaløsninger og grønne faciliteter.
- Hvordan kan vi højne fagligheden og styrke kompetencerne? Hvad kan vi lære af andre faggrupper?

Årets udgave af Danske Parkdage holdes i Høje-Taastrup Kommune, der for alvor har sat byudvikling, fornyelse og klimatilpasning på dagsordenen i form af en række ambitiøse projekter.

På konferencen sætter vi fokus på følgende emner:

BYUDVIKLING

- Nærheden – ny bæredygtig by med 9.000 nye indbyggere
- Høje-Taastrup C – Byfortætning med nyt grønt strøg
- Regionalt fristidsområde – gigantisk forlystelsesby og naturpark

OMRÅDEFORNYELSE

- Taastrupgaard og Gadehave Kvarteret – omdannelse af ghetto

FREMtidENS KLIMALØSNINGER

- LAR, grøn klimatilpasning og aktivt brug af landskabet

Konferencen afholdes af Park og Naturforvalterne i samarbejde med Høje-Taastrup Kommune og Teknologisk Institut/Vand i Byer.

**Sæt X i kalenderen
5.-6.-7. september 2018**

Tilmelding via www.parkognatur.dk

Klimatilpasning med kælkebakker og fuglehuse:

Lad borgerne bestemme

Gladsaxe Kommune har afprøvet metoden borgerbudgettering i forbindelse med klimatilpasning. Ambition var at lade borgerne bestemme og styrke sociale netværk, engagement og ejerskab i et lokalområde. Arbejdet blev forankret i en tværgående styregruppe. Læs om 7 centrale pointer fra arbejdet.

Af Morten Ronnenberg Møller, Center for God Forvaltning, teamleder Kathrine Stefansen, Klima & Natur; begge Gladsaxe Kommune samt Ph.d.-studerende Nina Moesby Bennetsen, Roskilde Universitet, tidligere Gladsaxe Kommune

Klimatilpasning, borgerdeltagelse og borgerbudgettering er hver sig ikke nye begreber for mange embedsmænd i danske kommuner, men hvad sker der, når vi kombinerer de tre? Når borgere, politikere, embedsmænd skal arbejde, tænke og deltage på nye måder for sammen at skabe et nyt byrum? I Gladsaxe har vi gennemført et forløb for borgerbudgettering for både at skabe rekreativ værdi og styrke de lokale netværk om et klimatilpasset grønt område.

Ordet borgerbudgettering blev i Gladsaxe nævnt første gang i 2016 under en diskussion om, hvordan klimatilpasning også kan være anledning til at skabe bedre rammer for byliv i kommunen og for at borgerne i et lokalområde har direkte indflydelse på, hvordan det område, de bor i, skal udvikles.

I 2017 gennemførte vi sammen med lokale borgere det første forløb for borgerbudgettering i Gladsaxe. Forløbet bød på udfordringer, hårdt benarbejde, aften- og weekendmøder, forsvarstaler for uforstående kolleger og behov for ekstern hjælp til at facilitere processen. Vi kan dog også se tilbage på et vellykket forløb hvor borgerne i lokalområdet har besluttet, hvordan et grønt område skal anvendes, og vi har fået mange erfaringer med at samarbejde på nye måder. I det følgende har vi samlet syv tanker om at kombinere klimatilpasning og borgerbudgetforløb i en dansk kommunal kontekst.

Tanke 1

Klimatilpasning – nu med borgerbudgettering

I disse år omdannes mange byrum som led i klimatilpasningen af danske kommuner. Med denne omdannelse opstår et potentiale for at kommune og borgere kan samarbejde på nye måder om byens rum. I Gladsaxe ønskede vi at styrke borgerdeltagelsen i klimatilpasningen af et grønt areal, der ikke er meget større end en fodboldbane, men et vigtigt åndehul for området. Ved at give lokale borgere direkte indflydelse på udviklingen af området, oplevede vi en øget bevidsthed om klimatilpasning og at den klimatilpassede park opfyldte et ønske om et rekreativt grønt område som mange havde haft i flere år.

Tanke 2

Intern organisering og ekstern facilitering

Byrådet i Gladsaxe Kommune besluttede at afprøve metoden borgerbudgettering fordi den i andre kommuner har vist sig velegnet til at opbygge sociale netværk, engagement og ejerskab i et lokalområde eller til et projekt. Ideen blev udviklet i et midlertidigt nedsat rådgivende opgaveudvalg (et § 17, stk. 4- udvalg om byliv og klimatilpasning). Fordi Gladsaxe Kommune ikke havde tidligere erfaring med borgerbudgettering, havde ledelsen stor opmærksomhed på mulige udfordringer. Vi etablerede en tværfaglig intern styre-

gruppe og Center for God Forvaltning blev inddraget til at facilitere forløbet. Det viste sig at være gode ideer fordi det sikrede forankring, løbende dialog og opbakning fra ledelsen samt en sikker facilitering af en, for embedsmænd og borgere, ukendt proces.

Tanke 3

Lad borgerne bestemme

Konceptet for borgerbudgettering er, at borgere får en sum af de offentlige midler og skal forvalte deres anvendelse fra idé til prioritering og gennemførelse. En grundforudsætning er, at deltagerne gennemfører en demokratisk proces, hvor lokale borgere stemmer om, hvilke egne borgerdrevne projekter de vil prioritere. I Gladsaxe kunne borgerne bruge pengene på det de havde lyst til, så længe det var inden for lovens rammer (herunder lokalplan, krav til klimatilpasningsløsning m.v.) og projektets tema om natur og friluftsliv. Det skabte ejerskab og engagement, når deltagerne kunne se, at de med deres egen idé kunne få indflydelse på den lokale anvendelse af økonomiske midler og dermed få mest mulig værdi for pengene.

Tanke 4

Slip kontrollen

I borgerbudgettering er det borgerne, der styrer forløbet og implementerer projekterne, mens kommunen har rollen

som rammesætter og overordnet facilitator. Såvel embedsmænd som borgere skal finde sig til rette i disse nye roller og processer. At slippe kontrollen over forløbet viste sig at være en udfordring, også selv om den var forventet i projektledelsen.

Trods politisk og ledelsesmæssig opbakning til princippet om borgerbestemmelse, skabte det nogle steder i organisationen modstand blandt nogle medarbejdere, der ikke var tæt på processen. Var forslaget om en bæk robust nok eller ville den kræve meget efterfølgende drift? Var denne type bæk passende til en offentlig park? Hvad er overhovedet meningen med at lade borgere bestemme, når de ikke har det professionelle kendskab? Her måtte projektledelsen forsvare processen og formålet med forløbet. Derfor var det en af de bedre ideer at fremme internt ejerskab på tværs af forvaltningsområder. Ved at etablere en tværfaglig intern styregruppe lykkedes det at komme hurtigt igennem med innovative processtrin undervejs, ikke mindst i de travle faser, hvor beslutninger skulle træffes hurtigt.

En anden udfordring opstod når processen ikke forløb som forudset, og borgerne deltog mere eller mindre, end vi havde regnet med at de ville. I projektledelsen måtte vi navigere i et uforudsigeligt forløb ved at ændre planer for mobilisering af deltagere undervejs, planlægge skalerbare

arrangementer og stå til rådighed overfor deltagerne på forskellige tidspunkter.

Tanke
5

Investering i mobilisering

At mobilisere deltagere til et borgerbudgetforløb fordrer kreativitet og benarbejde, men det kan lykkes. Mange forskellige kommunikationskanaler blev taget i brug for at mobilisere borgere til at deltage. Selv om deltagelsen kunne have været større var de borgere der deltog meget tilfredse med at få indflydelse på deres lokalområde og mulighed for at samarbejde med naboer og andre fra lokalområdet.

Dog oplevede vi udfordringer med opbakning fra andre kommunalt ansatte. Samarbejde på tværs af fagområder blev forberedt både på ledelses- og medarbejderniveau med gode intentioner, men trods mange forsøg lykkedes det ikke at mobilisere lokale daginstitutioner og skole på den måde, vi havde håbet. Årsagen ligger blandt andet i at projektet omhandlede opgaver der lå ud over det planlagte kommunale (sam) arbejde, at medarbejderne ikke kunne finde ressourcer til at deltage i møder og arrangementer uden for åbningstid og måske at de nærliggende institutioner ikke mangler grønne områder til børnene.

Tanke
6

Borgerdeltagelse som tværgående fokusområde

Skal man etablere et samskabelsesprojekt på tværs af fagområder, vil det måske være en god idé, at borgerdeltagelse bliver et tværgående fokusområde i kommunens indsats. Det øger motivation og forpligtelse og bidrager til internt samarbejde og mere eksternt samskabelse, og kan måske mindske udfordringer af projektets formål.

Tanke
7

Gentagelse fremmer forståelsen

Kunne forløbet have haft flere borgere der deltog? Ja. Kunne Gladsaxe Kommune realisere de samme projekter for det samme beløb, hvis det brugte timeantal omregnes til økonomiske ressourcer? Måske, men, de lokales ejerskab til området, den tætte dialog mellem borgere og embedsværk og synliggørelsen af klimatilpasningen i området, kunne vi ikke have opnået uden samskabelsen. For at holde fast i erfaringerne og opbygge deltagelseskompetencer blandt borgere og embedsværk vil det være gavnligt at gentage forløbet flere gange. Først sidst i forløbet fik både medarbejdere og aktive borgere forståelsen af forløbets potentialer. Ideen er brandgod, og der er potentiale til endnu mere i danske kommuner.

Foto: Rasmus Hjortshøj

Byggeri med genanvendte materialer fra nedrivningsmodne huse

Mursten fra nedrivningsmodne huse på Lolland rækker til at opføre op mod 1500 nye parcelhuse af genanvendte sten. Det viser en kortlægning gennemført i projektet "Opbygning af Danmark - gennem nedrivning af tomme huse". Det kan blive cirkulær økonomi i stor skala, men kommunernes rammebetingelser skal forbedres, hvis potentialet for selektiv nedrivning skal udnyttes.

Af Thomas Langaa Nejland, Kuben Management & Maya Færch, Lendager Group

Behovet for nedrivning er stadig stigende i de kommuner og dele af landet, der kæmper med demografiske og strukturelle ændringer. I april pegede Udvalget for levedygtige landsbyer på behovet for at fokusere på nedrivning og istandsættelse af boligmassen. Samtidigt er der behov for at bygge mange nye boliger i danske byer frem mod 2025.

Et nyt forsøgsprojekt fra Lolland, "Opbygning af Danmark - gennem nedrivning af tomme huse", viser, at de to ting kan kobles og sætter tal på potentialerne for at realisere en cirkulær forretning omkring nedrivning og genanvendelse.

Nedrivningsguldet

Hvor mange materialer findes der reelt set i husene? Det har været udgangspunktet for forsøgsprojektet "Opbygning af Danmark - gennem nedrivning af tomme huse". Projektet har fokuseret på at identificere materialer, der kan anvendes på tværs af alle de nedrivningsmodne huse, som findes i kommunen. Gennem besigtigelser af et udvalg af husene er identificeret, hvilke materialer, der findes og hvad deres mængde og stand er. Dette er nemlig to helt afgørende faktorer i arbejdet med genanvendelse af byggematerialer. Der skal være en rimelig mængde af materialet, og samtidig skal det være i en rimelig stand, hvis

det skal være realistisk at upcycle det til et nyt materiale eller genbruge det direkte.

Husene på Lolland overraskede positivt. Studiet viser blandt andet, at de nedrivningsmodne huse rummer mellem 14-68.000 m² mursten i murværk opført med kalkbaseret mørtel, som gør det muligt at skille stenene fra hinanden og genanvende dem igen. I et lidt forsimplet regnestykke giver det mursten nok til at opføre mellem 660-1500 nye parcelhuse af genanvendte sten. Og det er bare med sten fra Lolland. Inkluderes alle de nedrivningsmodne huse i Danmark i sådan et regnestykke, kan vi bygge helt nye bydele med materialer fra de huse, der ikke længere er beboergrundlag for.

En cirkulær forretningsmodel i nedrivning og genanvendelse

Men markedet for genanvendelse af materialer i byggeriet stadig er under udvikling. Den cirkulære tilgang til nedrivning og genanvendelse udfordrer branchen, som kun lige er begyndt på at afprøve, hvilke praktiske, tekniske og økonomiske løsninger, der kan fremme arbejdet med at genanvende mere fra nedrivning.

Et styrket samarbejde er nødvendigt, hvis det skal lykkes. Det kalder på nye måder at gøre tingene på, når vi skifter fra den klassiske værdikæde til en cirkulær. Den nye værdikæde ændrer procedurer, arbejdsgange og mind-set i tilgangen til både nedrivning, affaldshåndtering, materialefremstilling, design, nybyggeri m.m.

I en cirkulær tilgang til nedrivning og genanvendelse er der tre væsentlige ændringer, som udfordrer business-as-usual. For det første er det nødvendigt med en materialekortlægning og planlægning af nedrivning for at opnå et overblik over hvilke materialer, som findes i husene, der står tomme og som kan frigøres til et eventuelt nybyggeri. Således kan nyt byggeri udvikles med øje for de tilgængelige materialer.

For det andet så skal bygninger designes ud fra nogle helt nye parametre om genbrug og genanvendelse

af materialer. Stadig flere byggerier tegnes i dag med afsæt i tilgængelige og genanvendelige materialer, som f.eks. Ressourcerækkerne i Ørestaden i København, der består af upcycledede teglelementer og andre facadematerialer. Det er en forudsætning, at arkitekter, ingeniører, bygherre m.fl. gør dette til et udgangspunkt for deres arbejde.

For det tredje skal alle aktører i den cirkulære værdikæde forholde sig til, hvordan nedrivnings- og genanvendelsespotentialer omsættes kommercielt. Der er brug for en harmonisering af udbud og efterspørgsel, men markedet er i høj grad afhængigt af en pull-effekt, altså at efterspørgslen intensiveres. Det vil skabe de nødvendige incitamenter for, at eksempelvis nedrivere vil opbygge en forretning om selektiv nedrivning. Til at fremme efterspørgslen spiller både bygherre, stat og kommune en vigtig rolle.

Kommunerne i førertrøjen

Kommunerne står i dag med en stor del af ansvaret for at nedrive, tilpasse og udvikle boligmassen og de spiller derfor en central rolle. Det gør de blandt i forhold til at iværksætte en strategisk og proaktiv tilgang til nedrivning, hvor huse kortlægges og besigtiges med henblik på at identificere de samlede materialeprofiler. Det skal bidrage til at harmonisere udbud

og efterspørgsel og muliggøre, at huse også kan rives ned begrundet deres genanvendelsespotentialer. Her er det essentielt, at der i udbud af nedrivninger også stilles de rette krav om håndtering til genanvendelse. Kommunerne spiller en tilsvarende central rolle i forhold til at styrke efterspørgslen, hvor de eksempelvis som bygherre kan stille krav om, at nyt byggeri opføres med genanvendte materialer.

Men hvis kommunerne skal i førertrøjen er det nødvendigt, at rammebetingelserne for selektiv nedrivning forbedres. Fx kunne der stilles krav om, at støtte til nedrivning kobles og tilpasses et cirkulært marked for genanvendelse af materialer.

Det er en stor ambition at udvikle et nyt marked for genanvendelse af materialer fra nedrivningsmodne huse til at bygge nyt. Hvis det skal lykkes, involverer det både offentlige og private aktører med viljen til at ændre procedurer, arbejdsgange og mind-set i tilgangen til både nedrivning og genanvendelse.

Bag om projektet

Forsøgsprojektet 'Opbygning af Danmark – gennem nedrivning af tomme huse' er udført af Kuben Management og Lendager Group i samarbejde med Lolland Kommune og med støtte fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen. Projektets resultater er præsenteret i en samlet rapport som kan findes på www.kubenman.dk/publikationer

Tre typer af genanvendelse

1. Genbrug

Når et produkt bevarer samme form som det oprindeligt har haft

2. Upcycling

Når affald eller restprodukter indgår i produktionen af nye produkter, hvorved materialet opnår en højere værdi.

3. Downcycling

Når affald eller restprodukter indgår i produktion af et nyt produkt med markant lavere økonomisk værdi eller levetid end det oprindelige.

Om at være menneske i byen og det at bygge højt

Højhusene udfordrer den menneskelige skala i forholdet mellem hus og menneske. Mellem øjenkontakt til det liv der leves deroppe og livet der leves dernede. Det er udfordringer, der løses, hvis vi tænker det ind i designet af byens rum fra starten.

Af stadsarkitekt Tina Saaby, Københavns Kommune

Det at bygge højt skal have en særlig bevågenhed, og det at bygge højt kræver helt grundlæggende, at man har noget at sige. Ellers skal man holde fingeren nede. Byggeri, der bryder Københavns sammenhængende menneskelige skala på de fem-seks etager, udfordres yderligere af, at det bliver sværere at få byggeriet tilpasset os mennesker, så vi føler os i kontakt med livet i husene og med de byrum, der bliver skabt omkring dem.

Byens høje huse opleves i flere skalaer. Den store skala hvor vi betragter huset langt væk fra. Mellemskalaen hvor det er oplevelsen i det lokale kvarter. Og tæt på i den mindre skala det at opholde sig omkring huset.

Byens pejlemærker

"Baggrunden for at ønske strukturbare miljøer er, at de giver opleveren en følelse af trykthed. At kunne finde vej og at genfinde ting, at vide, hvor

man er, formidler en oplevelse af emotionel sikkerhed". Ingrid Gehl taler i bogen "bo-miljø" om "finde-rundt-i-byen-højhuse". Hun påpeger her vigtigheden af, at byen har sine pejlemærker, som vi kan orientere os mod, når vi bevæger os rundt.

Helt tilbage i tiden har vi brugt tårne og spir i byerne til at vejlede os med, hvor i byen vi befinder os, og hvor vi skal bevæge os hen. Min datter sagde som 12-årig, da jeg havde fulgt hende ud til Refshaleøen og spurgte, om jeg skulle hente hende igen, "at det behøvede jeg ikke, fordi i København kan jeg altid finde hjem, jeg følger blot byens tårne". Skal byens pejlemærker virke som markører på afstand, skal de tænkes sammen med de øvrige markører, som rejser sig fra den homogene by. I arkitekturpolitikken skriver vi om byens pejlemærker, at vi skal...

"udforme og placere højhuse, så de som udgangspunkt er slanke og funge-

rer som pejlemærker, der understøtter orienteringen i byen". Fra Arkitekturpolitik København side 24.

Højhusets mellemskala

Et højhus er synligt for alle i sit nærmiljø og kan dermed ikke gemme sig i husrækken. Det betyder et øget fokus på detaljer, materialer og proportionering end når vi bygger mindre huse. På lokalplanniveau betyder det, at vi ofte må kende projektet på forhånd for at kunne fastsætte bestemmelser, der regulerer dette.

I arkitekturpolitikken skriver vi om øget fokus på detaljering af byens højhuse, at vi skal:

"udforme og placere højhuse og større domicil- eller boligbebyggelser med afsæt i byens og det konkrete områdes egenart - herunder hensyn til eksisterende topografi, profil, tæthed, skala, udsigter og sigtelinjer".

og at vi skal

Foto: Lundgaard & Tranberg Arkitekter; Fotograf: Jens M. Lindhe.

I. Axel Towers, Axeltorv

Tårnenes varierende højder relaterer til områdets sammensatte skala og karakter. Man kan skyde genvej mellem de fritstående tårne, der er forbundet af en byhave i første sals højde.

Foto: COBE, Fotograf Rasmus Hjortshøj – COAST.

2. The Silo i Nordhavnen

Transformationen af den tidligere DLG Silo Nordhavnen har åbnet op for offentlig adgang til øverste og nederste etage. På øverste etage findes en restaurant, mens stueetagen rummer event- og udstillingslokale.

”Nye, større bebyggelser og højhuse, der bryder med byens overordnede skala, profil og landskabstræk, kræver en særlig opmærksomhed og omhu. Det er vigtigt, at de tilføjer byen og det konkrete sted arkitektonisk merværdi – også i den nære menneskelige skala”.

Arkitekturpolitik København side 24.

Foto: ©SLA/Jens Lindhe, C.F. Møller-Architects og fotograf Adam Mørk

3. Mærsk Tårnet, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, København N

Mærsk Tårnet fungerer både som et vartegn for byen og som et nyt byrum og park, der inviterer mennesker til bevægelse og ophold.

”gennemføre arkitektkonkurrencer eller parallelopdrag som udgangspunkt for højhusprojekter samt fastlægge bestemmelser for det arkitektoniske udtryk af højhusene og udformning af højhusenes facader i lokalplaner, som rummer muligheder for højhuse”. Begge citater fra Arkitekturpolitik København side 24.

I den lille skala – tæt på

Vi vil gerne have at mennesker opholder sig mere ude i byens rum. Det giver en tryk og levende by. Skal vi det, skal vi skabe en by med gode vindforhold, solsteder, tørvej, mindre skala, øjenkontakt med andre, variation i stueetagerne, åbne og inviterende bygninger med mennesker på altaner og synligt liv i husene.

Når vi bygger højt, er vi udfordret på dette. Dels fordi høje bygninger kan generere mere vind lokalt. Vi får sværere ved at få solstrålerne ned i byens rum, og det er vanskeligere at

skabe byrum med varme og udsigt til himlen. Og dels fordi, at den menneskelige skala bliver udfordret i forholdet mellem hus og menneske, mellem øjenkontakt til det liv der leves deroppe og livet der leves dernede. Det er udfordringer, der løses, hvis vi tænker det ind i designet af byens rum fra starten.

I arkitekturpolitikken er der et generelt højt fokus på at skabe bygninger og byrum for mennesker, at skabe steder hvor byens bebyggelser og landskab forbindes, hvor vores bygninger og byrum inviterer til fællesskab og understøtter vores aktiviteter og vores ophold i byen. Liv i byen skabes ved solsteder, læ, mindre byrum med øjenkontakt mellem mennesker, transparente bygninger med levende stueetager, og bygninger og byrum som refererer til en menneskelig skala.

At være menneske i byen højt oppe

Alle har oplevet følelsen af at komme over byernes tage og se ud over byens lys, strukturer og liv. Højhuse kan give os mennesker dette sug i maven, hvor vi bliver forført af udsigten, bliver bjergtaget af øjeblikket og taler om byens mange fortællinger og lag gennem århundreder. Det er en magisk oplevelse at være over byens liv og iagttagende den.

Vi har ikke indskrevet i arkitekturpolitikken, at der skal være offentlig adgang til alle byens højhuse, men der er fra byens politikere ofte et ønske om offentlig adgang til denne udsigt. Således er der i byens aktuelle højhuse som Axel Towers, Uptown Nørrebro, The Silo i Nordhavnen og Mærsk Tårnet forskellige grader af offentlighed, som giver besøgende og borgere mulighed for at få denne særlige oplevelse.

Helhedsplan for byggemodning med analyser af demografi og flyttemønstre

Af Inge Slavensky, Thisted Kommune, Johnny Christensen og Karin Niemann-Christensen, LIFA A/S

Interviews med lokale ejendomsmæglere, vurderinger af befolkningsudvikling og flyttemønstre og en samlet vurdering af den "demografisk sårbarhed" for 27 udvalgte byer og skoledistrikter. Det er noget af grundlaget for Thisted Kommunes arbejde med en ny strategi for byggemodning.

Thisted Kommune står overfor at skulle træffe strategiske beslutninger om, hvordan kommunen bedst målretter indsatsen for den kommunale byggemodning, så den foretages, hvor der er behov og efterspørgsel efter byggegrunde og samtidigt understøtter kommunens bosætningsstrategi og planer for erhvervsudvikling.

Målet er, at der udarbejdes en årlig handleplan for byggemodning forud for budgetforhandlingerne baseret på planlægning, efterspørgsel og helt eller delvis opdatering af datagrundlaget

Helhedsplan for strategisk byggemodning tager udgangspunkt i 'Kommuneplan 2017-2029'. I forbindelse med tilblivelsen af planen modtog kommunen en række høringssvar om udviklingen af lokalområder, hvor en del pegede på manglende byggegrunde som en hæmsko for udvikling. Derfor ønskede kommunen at undersøge denne sammenhæng for at sikre det bedst mulige beslutningsgrundlag.

Helhedsplan for strategisk byggemodning bygger på følgende:

- Analyse af befolkningsudvikling og flyttemønster, samt demografisk sårbarhed for i alt 27 udvalgte byer og skoledistrikter.
- Interviews med lokale ejendomsrådgivere – input om hvilke byer i kommunen, der er positiv søgning imod, bud på hvor det er mest attraktivt at bo i kommunen, og hvor kommunen mangler byggegrunde.
- Kommunens egne registreringer af henvendelser vedrørende byggegrunde, samt status på salg af grunde.

Analyser på lokalt niveau

For at få et klart og sammenligneligt billede af udviklingen i kommunens lokalområder er det besluttet, at der skal laves konkrete analyser af 27 udvalgte byer og skoledistrikter, hvor der for hvert område er sat fokus på befolkningsudviklingen og flyttemønstrene i årene 2011 til og med 2017.

Analyserne er udarbejdet inden for følgende områder:

- Udviklingen i befolkningstal og aldersgrupper
- Omfanget af tilflyttere fra andre kommuner og udlandet, og hvor tilflytterne kommer fra
- Omfanget af tilflyttere inden for kommunegrænsen, og hvor tilflytterne kommer fra

- Kønsfordelingen blandt tilflytterne til Thisted Kommune
- Hvilke boligarter tilflytterne til Thisted Kommune vælger at bosætte sig i.

Der er også foretaget en analyse, som viser den demografiske sårbarhed for hver af de 27 udvalgte byer og skoledistrikter. Analysen er defineret af NordRegio og KL og giver en indikation af, hvorvidt et område er demografisk sårbart eller ej. Oprindeligt er analysen udformet til at vurdere en hel kommune, til formålet er analysen tilpasset, så der kan ses på lokalområder i en kommune. Analysen forholder sig til 10 kriterier som beskriver, hvor demografisk sårbart et geografisk område vurderes at være. For hver by og skoledistrikt beregnes ti nøgletal – herunder bl.a. andelen af ældre, fødselstal og antallet af kvinder i den fødedygtige alder – som hver beskriver et demografisk forhold, og samlet set tegner et billede af områdets demografiske sårbarhed.

Skræddersyede analyser

Analysesammenhængen er skræddersyet til det konkrete behov og derfor sammensat igennem en tæt, faglig dialog mellem den ansvarlige projektledelse i Thisted Kommune og et tværfagligt team bestående af analytikere, strategiske planlæggere og GIS-konsulenter. Indledningsvis var det væsentligt at udvælge og afgrænse de geografiske områder, der skulle ses nærmere på i analysen. Derefter blev der lavet en skabelon for analysesammenhængen for de 27 udvalgte byer og skoledistrikter. Skabelonen indeholdt udvalgte parametre, som belyste netop de fokusområder, kommunen ønskede at blive klogere på. Skabelonen blev efterfølgende

testet og tilrettet, hvorefter analyserne kunne sættes i gang.

Analyserne gav et konkret billede af hvert af de udvalgte lokalområder og viste samtidig et overordnet mønster gældende for hele kommunen. En rapport samler analyserne og kobler dem sammen med Thisted Kommunes befolkningsprognose, så analyserne kan ses i en tydelig sammenhæng med det fremtidsscenarie prognoserne tegner for kommunen. Data anvendt i analyserne er nyeste data hentet fra Det Centrale Personregister (CPR) og Bygnings- og Boligregistret (BBR).

Læring fra processen

Den politiske drøftelse af 'Strategi for byggemodning 2018-2021' er i fuld gang i Thisted Kommune og målet er, at strategien og handleplanen er vedtaget, når de kommunale budgetter skal fastlægges i efteråret. Udover at præsentere et stærkt statistisk vidensgrundlag har processen også givet anledning til at overveje vigtigheden af, hvordan samfundstendenser og den demografiske udvikling kommer til at påvirke efterspørgslen efter byggegrunde. Processen har ligeledes påvist, at der er behov for nye lokalplaner med tidssvarende bebyggelsesplaner og bestemmelser.

For at sikre de bedst mulige resultater i forhold til at skabe positiv bosætning i Thisted Kommune, vil handleplanen fremover blive opdateret og godkendt politisk inden den årlige budgetlægning.

Datagrundlaget bagved strategien skal også opdateres hvert år. På den måde bliver handleplanen et værktøj, der målretter indsatsen for området på et stærkt vidensgrundlag. Analyser og datagrundlag kan naturligvis ikke stå alene, men er et beslutningsgrundlag til de politiske prioriteringer.

Processen for at skræddersy analyser

1

Geografisk afgrænsning

2

Fastlæggelse af analysesamme

3

Test af analysesamme

4

Analyser

5

Opsparing og perspektivering af analyseresultater

Nye bestyrelsesmedlemmer

Byplanlaboratoriet har netop afholdt det årlige repræsentantskabsmøde, hvor der helt efter plan og vedtægter blev valgt tre nye bestyrelsesmedlemmer. De afgående bestyrelsesmedlemmer, Lene Krogh, Peter H. Vergo og Filip Zibrandsen, har alle været medlemmer af bestyrelsen i otte år og falder dermed for tidsgrænsen. Herunder en kort præsentation af de tre nye bestyrelsesmedlemmer.

Plan- og udviklingschef Bettina Hedeby Madsen Hjørring Kommune

- Chef for By, Kultur og Erhverv, Hjørring Kommune siden 2015.
- Uddannet cand.scient.adm fra Aalborg Universitet i 2002.

FOKUS

“Samspil og dynamik mellem forskellige interesser og arenaer er et primært fokuspunkt i mit daglige virke. Kultur, Erhverv – landskab og byplanlægning beriger hinanden, når vi gør os umage med at se forbindelser OG husker, hvornår klassiske faglige indfaldsvinkler til planlægning og byudvikling skal i spil.“

BYPLANLABORATORIETS ROLLE

- ✓ Formidle nye løsninger – holde de faglige debatter godt i gang med nye perspektiver.
- ✓ Være ambitiøs på planlægningens og byudviklingens vegne – opfange tendenser og formidle de gode eksempler lokalt, nationalt og internationalt – sat ind i dansk kontekst.
- ✓ Samarbejde mellem borgere, virksomheder og myndigheder bør optage os alle, og kalder på, at vi hele tiden arbejder med vores grundlæggende tilgange til og metoder i samarbejdet med de forskellige interessenter. Byplanlaboratoriet skal kunne inspirere og ind imellem provokere til nye overvejelser om kommunernes mange forskellige kasketter, når vi på en og samme tid skal holde faglig flyvehøjde, god investordialog og åbne nye veje til borgerinvolvering og/eller samskabelse.

Stadsarkitekt Lisbet Wolters, Vejle Kommune

- Fra september 2015 ansat som Stadsarkitekt i Vejle kommune.
- Afgang fra Arkitektskolen i Aarhus i 1997 fra afdeling D – Bybygning.

FOKUS

“Udvikling af byerne i et tæt samarbejde mellem uddannelses- og forskningsinstitutioner, investorer, borgere og byggevirk-somheder. Det kræver samarbejdsevner og et mere strategisk fokus fra alle parter og her ser jeg at Byplanlaboratoriet kan spille en væsentlig rolle som facilitator for tværgående samarbejder.“

BYPLANLABORATORIETS ROLLE

- ✓ Dansk Byplanlaboratorium har en vigtig rolle når det gælder byernes udvikling og forandring, som rammen om menneskers liv. Som stadsarkitekt er jeg optaget af hvordan arkitektonisk kvalitet kan bidrage positivt til samfundets udvikling og give en bedre livskvalitet for mennesker.
- ✓ Byplanlaboratoriet kan i endnu højere grad bidrage til at bygge bro mellem det private og det offentlige. Både for at skabe en større vidensudveksling, men også for at skabe stærkere netværk på tværs af de to.
- ✓ Jeg ser et potentiale i at fokusere på det internationale samarbejde. Der er meget inspiration at hente i andre landes metoder og viden og Byplanlaboratoriet er en oplagt platform til at formidle internationale netværk og erfaringer.

Teamleder S:LAB, Alexandra Vindfeld Hansen, SLA

- Siden august 2006 ansat i SLA. Teamleder for SLAs forsknings- og udviklingsteam.
- Uddannet Landskabsarkitekt i 2004 fra Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

FOKUS

“Jeg har fokus på naturbaseret byudvikling ofte med afsæt i en evidensbaseret tilgang og altid i tværfaglige processer med erfaringer fra både nationale, som internationale forsknings- og byudviklingsprojekter. At skabe øget livskvalitet for mennesker ved at bygge bro mellem forskning og byudvikling med naturen som omdrejningspunkt og driver”.

BYPLANLABORATORIETS ROLLE

- ✓ Byplanlaboratoriet har en væsentlig rolle i at fremme den tværfaglige dialog om kvaliteten i vores byer. At fortælle om 'Det grønne, som mere end blot godt for øjet'; at det grønne har potentialet for at øge livskvaliteten i vores byer igennem en mere ligeværdig placering i byens ligning.
- ✓ Dansk Byplanlaboratorium har en vigtig rolle i forhold til at opsamle erfaringer, fremme studier og formidle viden om gode processer, rollemodeller og byplanlægning, der giver øget livskvalitet i vores byer.
- ✓ At få flere unge til at interessere sig for byplanlægning og understøtte dialog om uddannelse af byplanlæggere og afdækning af de meningsfulde og motiverende interessefeltter, der kan tiltrække unge kræfter til byudviklingen.

Dansk Byplanlaboratoriums bestyrelse

Formand for bestyrelsen

Projektchef **Jes Møller**
Køge Kyst P/S

Næstformand

Direktør **Torben Gleesborg**,
Københavns Kommune

Næstformand

Forsker, antropolog **Marie Stender**,
Statens Byggeforskningsinstitut

Bestyrelsesmedlem

Direktør **Hans-Bo Hyldig**,
FB Gruppen

Bestyrelsesmedlem

Arkitekt **Mats Olsson**,
Urban Development Strategies

NY

Bestyrelsesmedlem

Plan- og udviklingschef
Bettina Hedeby Madsen
Hjørring Kommune

Bestyrelsesmedlem

Chefkonsulent **Berit Mathiesen**,
Kommunernes Landsforening

NY

Bestyrelsesmedlem

Stadsarkitekt **Lisbet Wolters**
Vejle Kommune

Bestyrelsesmedlem

Afdelingschef **Rune Stig Mortensen**,
Region Syddanmark

NY

Bestyrelsesmedlem

Teamleder
Alexandra Vindfeld Hansen
SLA

Fast gæst i bestyrelsen

Underdirektør **Sigmund Lubanski**,
Erhvervsstyrelsen

Plankalender

- ★ —————
18. juni **Business og bysamarbejder - med byen på bundlinien**
 Byplanlab.dk
 Gladsaxe
- **15.-17. august** **Nordisk Parkkongres**
 parksandnature2018.is
 Reykjavik
- **21. august** **Bæredygtig parkdrift**
 ign.ku.dk
 Nødebo
- ★ —————
29. august **Digitale værktøjer i kommuneplanlægningen**
 Byplanlab.dk
- **5.-7. september** **Danske Parkdage 2018**
 parkognatur.dk
 Høje-Taastrup
- **21.-22. august** **Planloven i praksis**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **4.-5. september** **Bygge- og anlægsprojekter på forurennet jord**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **5.-6. september** **Lokalplaner**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **12.-13. september** **Ekspropriation**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **12.-13. september** **Professionel kreativitet**
 Arkitektforeningen.dk
 København
- **17.-18. september** **VVM screening og redegørelse**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **19. september** **LAR**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **26.-27. september** **Skriv bedre tekster**
 Arkitektforeningen.dk
 København
- **27. september** **Naturforvaltningskonferencen 2018**
 ign.ku.dk
 Silkeborg
- **1. oktober** **Skimmelnudging**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **3.-4. oktober** **Biogas**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- ★ —————
4.-5. oktober **Byplanmødet 2018 - Politisk lederskab**
 Byplanlab.dk
 Hjørring
- **8. oktober** **Offentlighedens adgang til naturen**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- **9.-10. oktober** **Miljøfarlige stoffer i bygninger**
 fvc-kursus.dk
 Silkeborg
- ★ —————
8. nov. og 4. dec. **Økonomi i byudviklingsprojekter**
 Byplanlab.dk
- **9. november** **Byplanhistorisk seminar 2018: Boligidealer og bebyggelsesplaner**
 Byplanlab.dk
 København
- ★ —————
14.-15. november **Lokalplaner i praksis**
 Byplanlab.dk
 Roskilde
- **15. november** **VVM – teori og praksis**
 landinspektøren.dk
 Fredericia
- **22. november** **Landzoneadministration**
 landinspektøren.dk
 Fredericia

* Afholdes af Dansk Byplanlaboratorium

2018

